

Sygn. akt I ACa 113/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Wiesława Kaźmierska
Sędziowie:	SA Dariusz Rostał SA Agnieszka Sołtyka (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Magdalena Stachera

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa E. D.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej
w S.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt I C 763/11

I. prostuje oczywistą omyłkę pisarką w zaskarżonym wyroku w ten sposób, że występujące tam imię powódki: „E.” zastępuje prawidłowym: „E.”,

II. oddala apelację,

III. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Dariusz Rostał Wiesława Kaźmierska Agnieszka Sołtyka

I ACa 113/14

UZASADNIENIE

Powódka E. D., pozwem z dnia 26 lipca 2011 r., uzupełnionym pismami procesowymi z 18 października 2011 r., z 2 lutego 2012 r. i z 11 października 2013 r., oraz oświadczeniem złożonym na rozprawie w dniu 10 grudnia 2013 r.,

wniosła przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w S., o zasądzenie kwoty 60.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy fizyczne i psychiczne wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 15.000 złotych, od dnia 25 listopada 2010 r., do dnia zapłaty i od kwoty 45.000 złotych, od dnia doręczenia pisma z dnia 11 października 2013 r., do dnia zapłaty. Ponadto powódka wniosła o zasądzenie na jej rzecz, od strony pozwanej kwoty 5.049,86 złotych tytułem odszkodowania (koszty leczenia, koszty dojazdu do szpitala i na niezbędne wizyty lekarskie) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi: od kwoty 806,60 złotych od dnia 3 marca 2011 r., do dnia zapłaty, od kwoty 450 złotych, od dnia 24 kwietnia 2011 r., do dnia zapłaty, od kwoty 1.222,43 złotych, od dnia doręczenia pozwu pozwanemu do dnia zapłaty, od kwoty 1.840,67 złotych od dnia doręczenia pozwanemu pisma z dnia 2 lutego 2012 r., do dnia zapłaty i od kwoty 730,16 złotych, od dnia doręczenia niniejszego pisma pozwanemu do dnia zapłaty. Jednocześnie powódka wniosła o zasądzenie kwoty 9.900 złotych tytułem odszkodowania (koszty opieki osoby trzeciej) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi: od kwoty 1.705 złotych od dnia doręczenia pozwu pozwanemu, do dnia zapłaty, tytułem kosztów opieki osoby trzeciej, od kwoty 8.195 złotych od dnia doręczenia niniejszego pisma pozwanemu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie skapitalizowanej renty wyrównawczej, za okres od 1 kwietnia 2011 r., do 30 czerwca 2011 r., w wysokości 3.098,82 złotych, z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu pozwanemu do dnia zapłaty i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż w dniu (...) r. na obwodnicy miasta O. doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego doznała licznych obrażeń ciała, co skutkowało koniecznością leczenia szpitalnego i późniejszej rehabilitacji. Powódka wskazała, iż co do zasady, pozwany uznał swoją odpowiedzialność i wypłacił na jej rzecz łączną kwotę 60.000 złotych tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 431,70 złotych tytułem odszkodowania. W ocenie powódki była to kwota zbyt niska, przy uwzględnieniu doznanych przez nią obrażeń. Ponadto, zdaniem powódki z uwagi na zakres i rodzaj doznanych przez nią obrażeń wymagała ona codziennej opieki i pomocy osoby trzeciej i opiekę tę trzeba było sprawować zaraz po wyjściu ze szpitala aż do dnia zdjęcia gipsów. Opiekę tę sprawowała jej matka T. D.. Koszt tej opieki wyniósł 1.705 złotych.

Pozwane (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. wniosło o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie na jego rzecz od powódki zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W ocenie pozwanego orzeczonego uszczerbek na zdrowiu oraz dane wynikające z dokumentacji medycznej potwierdzają, że przyznana na rzecz powódki kwota 60.000 złotych tytułem zadośćuczynienia jest kwotą odpowiednią do doznanej przez powódkę krzywdy. Pozwany zakwestionował również żądanie powódki w zakresie zasądzenia odszkodowania, uznając je za bezzasadne oraz roszczenia z tytułu opieki osoby trzeciej, a także zasadność roszczenia o rentę, zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Zdaniem pozwanego, stan obecny pozostawiania powódki bez pracy należy wiązać z wygaśnięciem umowy terminowej, a nie stanem jej zdrowia.

Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od pozwanego (...) S.A. w S. na rzecz powódki E. D. kwotę 60.000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 19 grudnia 2013 r.; zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5.049,86 złotych z ustawowymi odsetkami od kwoty 806,60 zł od dnia 3 marca 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 450 zł od dnia 24 kwietnia 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1222,43 zł od dnia 30 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1840,67 zł od dnia 14 lutego 2012 r. do dnia zapłaty, od kwoty 730,16 zł od dnia 23 października 2013 r. do dnia zapłaty; zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.098,82 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 30 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty; umorzył postępowanie w zakresie żądania renty wyrównawczej w kwocie 1032,94 zł określone w pkt 4 pozwu; w pozostałej części powództwo oddalił; kosztami procesu obciążył w całości pozwanego, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 22 marca 2010 r. do dnia 31 grudnia 2010 r., powódka E. D. odbywała staż w sklepie odzieżowym położonym w C., a następnie od 3 stycznia 2011 r., do dnia 31 marca 2011 r., powódka była zatrudniona w tym sklepie na

czas określony za wynagrodzeniem w kwocie 1.386 złotych miesięcznie. Właściciel tego sklepu - M. K., nie przedłużył umowy z powódką ze względu na jej stan zdrowia, który uległ zmianie w (...) r.

W dniu (...) r., na obwodnicy O., pomiędzy węzłami D., a G., doszło do wypadku, który polegał na tym, że W. G. (1), kierujący samochodem osobowym marki F. (...), o numerze rejestracyjnym (...), zderzył się z samochodem osobowym marki F. (...), o numerze rejestracyjnym (...), którym kierował Ł. R.. Na skutek zdarzenia śmierć na miejscu poniósł kierujący samochodem F. W. G. (1) i jedna z jego pasażerek W. G. (2). Z Ł. R. jechała M. S., powódka E. D., N. R. i B. R..

Sprawca niniejszego wypadku - W. G. (1), jako kierowca samochodu osobowego marki F. (...), o numerze rejestracyjnym (...), był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnoprawnej w (...) (numer polisy (...)).

Po wypadku powódka E. D. została przetransportowana do Powiatowego Zespołu Szpitali w O. z rozpoznaniem: urazu głowy, stłuczenia mózgu, podejrzenia złamania zatok, stłuczenia brzucha, podtorebkowego pęknięcia śledziony, stłuczenia klatki piersiowej, złamania żeber prawych I, II, III, IV, odmy opłucnowej lewostronnej, rozedmy podskórnej klatki piersiowej, złamanie obojczyka prawego z przemieszczeniem odłamów i odłamek pośrednim, złamaniem kostki przyśrodkowej stawu skokowego prawego i rany szarpanej okolicy lędźwiowej prawej.

Powódka przebywała w tym szpitalu w okresie od dnia 18 września 2010 r., do dnia 6 października 2010 r. i podczas tego pobytu jej rany zaopatrzone chirurgicznie, złamanie unieruchomiono w opatrunkach gipsowych, odmę płucną drenowaną, podtorebkowe uszkodzenie śledziony leczono zachowawczo.

E. D. wypisana została ze szpitala z zaleceniem kontroli i kontynuowaniem leczenia pod nadzorem lekarza PO Z, utrzymaniem opatrunku gipsowego „(...)” przez okres 5 tygodni od dnia urazu, utrzymaniem opatrunku gipsowego na kończynie dolnej prawej do 5 tygodni od dnia urazu, zakazem obciążania chorej kończyny przez okres 5 tygodni, kontroli w poradni ortopedycznej po upływie 5 tygodni ze skierowaniem od lekarza POZ, stosowaniem leku: F. 1 x 0,03 przez okres unieruchomienia kończyny + 7 dni, kontroli chirurga i neurologa w rejonie, wykonania kontrolnego badania USG jamy brzusznej po upływie miesiąca.

Pismem z 25 października 2010 r., powódka E. D. wezwała pozwane (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w S., do zapłaty kwoty 75.000 złotych tytułem zaliczki na poczet zadośćuczynienia za doznane krzywdy fizyczne i psychiczne.

Syn E. D. - N. R., przebywał w stanie krytycznym w Oddziale Chirurgii Dziecięcej P. w O., w okresie od 18 września 2010 r., do 1 października 2010 r., i w tym czasie powódka nie mogła go widywać

Po przywiezieniu do domu ze szpitala powódka wymagała całodobowej opieki, którą zapewniła jej matka T. D., stając z nią zamieszkująca, która również

sprawowała opiekę nad synem powódki N. R..

Pismem z 4 listopada 2010 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 155 zł tytułem odszkodowania, a pismem z 26 listopada 2010 r., powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 626,46 zł tytułem odszkodowania (zakup leków, niezbędne dojazdy na wizyty lekarskie) i dalszej kwoty 66.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy fizyczne i psychiczne.

Postanowieniem z 26 grudnia 2010 r., zostało umorzono śledztwo w sprawie wypadku drogowego zaistniałego w dniu (...) r. na obwodnicy O., pomiędzy węzłami D., a G., w wyniku którego śmierć na miejscu ponieśli W. G. (1) i W. G. (2), to jest o czyn z art. 177 § 2 k.k.

Pismem z 27 grudnia 2010 r., powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 670,75 zł tytułem odszkodowania (zakup leków, niezbędne dojazdy na wizyty lekarskie) i dalszej kwoty 66.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy fizyczne i psychiczne.

W okresach: od 6 grudnia 2010 r., do 21 grudnia 2010 r., oraz od 11 maja 2011 r., do, 24 maja 2011 r. i od 9 czerwca 2011 r., do 28 czerwca 2011 r., powódka przebywała w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w C. w Oddziale Rehabilitacji celem ćwiczeń i zabiegów fizykalnych.

W dniu 7 grudnia 2010 r., (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S., uiściło na rzecz powódki kwotę 9.000 złotych tytułem zadośćuczynienia.

Pismem z 31 stycznia 2011 r., powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 997,88 zł tytułem odszkodowania (zakup leków, niezbędne dojazdy na wizyty lekarskie) i dalszej kwoty 66.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy fizyczne i psychiczne.

W dniu 2 lutego 2011 r., na zlecenie pozwanego, zostało przeprowadzone badanie lekarskie powódki E. D. przez chirurga ogólnego - M. G., który stwierdził łącznie 46 % trwałego uszczerbku na zdrowiu w wyniku wypadku z dnia 18 września 2010r.

Pismem z 4 marca 2011 r., powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 69 zł tytułem odszkodowania, a pismem z dnia 24 marca 2011 r., do zapłaty kwoty 706,51 zł tytułem odszkodowania (koszty dojazdu i koszty leczenia).

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. wypłaciła E. D. kwotę 51.000 złotych tytułem zadośćuczynienia w oparciu o art. 445 § 1 k.c. i kwotę 431,70 zł tytułem zwrotu kosztów zakupu leków. W okresach: od 20 maja 2011 r., do 30 maja 2011 r., oraz od 28 czerwca 2011 r., do 12 lipca 2011 r., powódka uczestniczyła w rehabilitacji ruchowej w basenie, w związku z doznanym urazem kręgosłupa szyjnego i złamaniem obojczyka. W związku z urazem kręgosłupa szyjnego i złamaniem obojczyka E. D. stale korzystała z usług Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w C. oraz z usług prywatnego gabinetu ortopedycznego.

Powódka pozostawała pod opieką neurologiczną w związku z pourazowymi bólami głowy oraz podjęła leczenie w poradni zdrowia psychicznego.

Powódka ponosi koszty związane z przeprowadzaniem badań lekarskich i zakupem leków oraz koszty transportu wizyt lekarskich. W chwili orzekania powódka czuje lęk przed ruchem ulicznym i odczuwa ból głowy i kręgosłupa. Powódka wskutek odniesionych urazów ma problemy z ubieraniem się.

Powódka jest zarejestrowana jako bezrobotna w Powiatowym Urzędzie Powiatowym w C., a otrzymane dotychczas świadczenia pieniężne od pozwanego wydatkowała na rehabilitację. Powódka planuje przeprowadzenie zabiegów likwidujących blizny na klatce piersiowej i w okolicach odcinka lędźwiowego kręgosłupa. Powódka obecnie mieszka z konkubentem w P. i utrzymuje się z zasądzonych alimentów na dziecko w kwocie 400 zł oraz ze świadczenia rodzinnego w kwocie 100 zł. Ma zamiar rozpocząć działalność gospodarczą, związaną ze sprzedażą odzieży. Poczyła na ten temat rozeznanie na rynku.

Stan zdrowia powódki przedstawia się następująco: przebyty uraz klatki piersiowej ze złamaniami żeber MV i obojczyka oraz stłuczeniem płuc po stronie prawej, odmą opłucnową obustronną; przebyte złamanie kostki przyśrodkowej prawego stawu skokowego; przebyte pęknięcie śledziony leczone zachowawczo; blizna po ranie szarpanej okolicy lędźwiowej nie upośledzającą ruchomości tułowia; zaburzenia stresowe pourazowe, obecnie w remisji; bez cech uszkodzenia układu nerwowego w badaniu neurologicznym; zespół bólowy odcinka szyjnego w wywiadzie, bez obiektywnych cech przebytego urazu tej okolicy w następstwie zdarzenia z dnia 18 września 2010r.;

Uszczerbek na zdrowiu u powódki w związku ze zdarzeniem z dnia (...) r., wynosi 29%, przy następującym uwzględnieniu urazów: za przebyte złamanie żeber I-IV wg pkt 58 a -10%; za przebyte stłuczenie płuc wg pkt 61 a -10%; za przebyte złamanie obojczyka prawego wg pkt 100 -5%; za przebyte złamanie kostki przyśrodkowej wg pkt 162 a -4%; za zaburzenia stresowe pourazowe, obecnie w remisji 0%; za bliznę po ranie szarpanej lewej okolicy lędźwiowej - 0%; za pęknięcie śledziony leczone zachowawczo - 0%.

Powódka zgłasza skargi na obniżenie wydolności fizycznej. Obniżenie to może być efektem pourazowych uszkodzeń klatki piersiowej oraz płuc. W dokumentacji medycznej brak jest wyników badań spirometrycznych, bądź badań mechaniki oddychania, które mogłyby pozwolić zobiektywizować aktualny stan wydolności układu oddechowego i wpływ przebytych urazów na ten stan.

Uwzględniając prawie 3 letni okres czasu, jaki upłynął pomiędzy badaniem sądowo- lekarskim, a przedmiotowym zdarzeniem przyjąć należy, że stwierdzany z tego tytułu uszczerbek na zdrowiu ma charakter trwały.

Uwzględniając charakter urazu ze złamaniami kości przyjąć można, że natężenie dolegliwości bólowych u powódki, mierzone w trójstopniowej umownej skali różnicującej stopień nasilenia bólu na znaczny, średni i niewielki, mogło być nawet znaczne w ciągu około 3 tygodni czasu po urazie. W ciągu kolejnych czterech tygodni natężenie dolegliwości bólowych określić można jako średnie. Po tym czasie dolegliwości powinny stopniowo zanikać, jednakże uwzględniając charakter urazu nie można zaprzeczyć możliwości odczuwania okresowo dolegliwości bólowych o nieznacznym, a czasem nawet i średnim natężeniu w miejscu przebytych złamań kości. Sytuacja taka może powodować konieczność okresowego przyjmowania środków przeciwbólowych np. K..

W okresie około roku po zdarzeniu występowały u powódki zaburzenia stresowe pourazowe. Oceniając ex post ich nasilenie szacować można, że w tym czasie, tj. od września 2010 r., do września 2011 r., skutkowały one uszczerbkiem na zdrowiu wysokości średnio 10% per analogiam do pkt 10 a.

W aktualnym stanie zdrowia powódka nie jest zdolna do wykonywania ciężkiej pracy fizycznej. Niezdolność ta ma charakter trwały. Aktualny stan zdrowia E. D. nie stanowi natomiast przeciwwskazania do wykonywania zawodu sprzedawcy.

Po dokonaniu takich ustaleń Sąd uznał, że powództwo okazało się zasadne w przeważającej części. Żądanie powódki oparte zostało na podstawie art. 445 § 1 k.c., w zw. z art. 444 § 1 i 2 k.c, i art. 447 k.c., w zw. z art. 822 § 1 i 2 k.c. Podstawę prawną powództwa skierowanego przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S. stanowił art. 822 § 1 i 2 k.c. oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 22 maja 2003 r., o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Sąd wskazał, że posiadacz samochodu marki F. (...) miał zawartą umowę ubezpieczenia z pozwanym i że odpowiadał on za szkodę wyrządzoną powódce

Sąd zauważył, iż pozwany ubezpieczyciel, co do zasady uznał swoją odpowiedzialność i przyznał powódce w toku postępowania likwidacyjnego łącznie kwotę 60.000 złotych tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 431,70 złotych z tytułu odszkodowania. Tym samym pozwany uznał, iż wypłacone" przez niego dotychczas kwoty w całości wyczerpują roszczenia powódki z tego tytułu. Tak więc nie kwestionując podstawy swojej odpowiedzialności pozwany zakwestionował zasadność dalszych roszczeń zgłaszanych przez powódkę.

Rozstrzygając o zasadności roszczeń powódki w pierwszej kolejności Sąd musiał ustalić wysokość należnej powódce zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na podstawie art. 445 § 1 k.c,

Wskazał Sąd, że powódka doznała na skutek wypadku drogowego z dnia (...) r. urazu wielonarządowego w postaci: urazu głowy, stłuczenia mózgu, podejrzenia złamania zatok, stłuczenia brzucha, podtorebkowego pęknięcia śledziony, stłuczenia klatki piersiowej, złamania żeber prawych I, II, III, IV, odmy opłucnowej lewostronnej, rozedmy podskórnej klatki piersiowej, złamania obojczyka prawego z przemieszczeniem odłamów i odłamek pośrednim, złamania kostki przyśrodkowej stawu skokowego prawego i rany szarpanej okolicy łądkowej prawej. Bez wątplenia leczenie tych urazów wymagało hospitalizacji oraz długotrwałego leczenia, a obecnie długotrwałej rehabilitacji, którą powódka przechodzi od dłuższego już czasu. Stwierdził też Sąd, że hospitalizacja powódki była połączona ze znacznymi cierpieniami fizycznymi oraz dyskomfortem psychicznym. Zauważył, iż cierpienia powódki nie wynikały tylko z jej obrażeń fizycznych, ale również z dramatycznych przeżyć, będących skutkiem wypadku. Okoliczności tego zdarzenia zapewne zostawiły silny, trwały ślad w jej psychice. Powódka podczas pobytu szpitalu w O., bezpośrednio po wypadku drogowym przez kilka dni nie widziała swojego syna N. R., który również poważnie ucierpiał w jego wyniku. Stanowiło

to w ocenie Sądu dodatkowe cierpienie psychiczne, które bez wątpienia pozostawiło trwałe ślad na jej psychice. Zważył Sąd, że od przedmiotowego wypadku drogowego życie - codzienne funkcjonowanie powódki, pogorszyło się diametralnie. Z treści opinii biegłych sądowych wynika, że uszczerbek na zdrowiu u powoda E. D. w związku z zdarzeniem z (...) r., wynosi na dzień orzekania 39 %, z czego : w związku z przebyłym złamaniem żeber MV -10%; z przebyłym stłuczeniem płuc -10%; z przebyłym złamaniem obojczyka prawego - 5%; z przebyłym złamaniem kostki przyśrodkowej - 4% i 10 % związane z zaburzeniami stresowymi pourazowym, jednocześnie biegli sądowi wskazali, iż w aktualnym stanie zdrowia powódka nie jest zdolna do wykonywania ciężkiej pracy fizycznej i niezdolność ta ma charakter trwały. Aktualny stan zdrowia E. D. nie stanowi natomiast przeciwskazania do wykonywania zawodu sprzedawcy.

Stwierdził Sąd, że dokładna analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie prowadzi do wniosku o zajściu diametralnych zmian w życiu powódki, na skutek odniesionych obrażeń w związku z wypadkiem komunikacyjnym. Powódka i jej syn początkowo wymagali pomocy w czynnościach życia codziennego. Obecnie powódka po wielu miesiącach żmudnej rehabilitacji i stałej pomocy swojej matki jest samodzielna, natomiast uwzględniając odniesione obrażenia i utrzymujące się trwałe ograniczenie, powódka nigdy nie odzyska pełnej sprawności fizycznej sprzed wypadku.

Odnosząc się do roszczenia zgłoszonego bezpośrednio przez E. D. Sąd uznał, iż dochodzona przez powódkę kwota zadośćuczynienia (ponadto, co otrzymała od pozwanego) nie jest kwotą wygórowaną rozumieniu art. 445 § 1 k.c. Tym samym roszczenie powódki uznał Sąd za usprawiedliwione i adekwatne do krzywdy, jakiej doznała do kwoty 60.000 złotych, uwzględniając dotychczas wypłacone zadośćuczynienie przez pozwanego. Biorąc pod uwagę funkcję kompensacyjną zadośćuczynienia, w okolicznościach niniejszej sprawy, zdaniem Sądu, zasądzona kwota 60.000 złotych (ponad już wypłaconą) tytułem zadośćuczynienia, jest odpowiednia i adekwatna do doznanej przez powódkę krzywdy fizycznej i psychicznej i z całą pewnością nie prowadzi do wzbogacenia jej. Kwota ta przedstawia wymiarną, ekonomiczną wartość. Nie jest to kwota zbyt wysoka. Odpowiada bowiem około dwuletnim przeciętnym wynagrodzeniom. Taką kwotę powódka wskazała jako zadowalającą, a pozwany, poza ogólnikowymi twierdzeniami wynikającymi z literatury i orzecznictwa nie przedstawił żadnego konkretnego argumentu na uznanie tej kwoty za zbyt wygórowaną.

Orzekając o odsetkach od zasądzonego zadośćuczynienia (481 § 1 k.c.) uznał Sąd, godnie z powszechnie przyjętym stanowiskiem judykatury, że zadośćuczynienie za doznaną krzywdę oceniane jest na podstawie stanu istniejącego w dacie orzekania, zatem staje się wymagalne z dniem wyrokowania. Z tą też datą powstaje obowiązek uiszczenia odsetek za opóźnienie. Z tego względu w ocenie Sądu pozwana popadła w opóźnienie z dniem następnym po wydaniu wyroku tj. z dniem 19 grudnia 2013 roku i od tej daty należało zasądzić odsetki ustawowe, o czym orzeczono w pkt I sentencji.

W kwestii żądania zasądzenia odszkodowania i renty na rzecz powódki Sąd zastosował art. 444 § 1 i 2 k.c.

Za uzasadnione Sąd uznał żądanie naprawienia szkody majątkowej w wysokości 5.049,86 złotych tytułem poniesionych kosztów leczenia, kosztów dojazdu do szpitala i na niezbędne wizyty lekarskie wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi: od kwoty 806,60 złotych od 3 marca 2011 r., do dnia zapłaty, od kwoty 450 złotych od 24 kwietnia 2011 r., do dnia zapłaty, od kwoty 1.222,43 złotych od dnia doręczenia pozwu pozwanemu do dnia zapłaty, od kwoty 1.840,67 złotych od dnia doręczenia pozwanemu pisma z 2 lutego 2012 r., do dnia zapłaty i od kwoty 730,16 złotych od dnia doręczenia pisma pozwanemu do dnia zapłaty. Sąd stwierdził, że odszkodowanie przewidziane w powyższym przepisie obejmuje wszelkie wydatki pozostające w związku z doznaną przez poszkodowanego uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, jeżeli są konieczne i celowe. Wskazał, że w niniejszej sprawie powódka wykazała za pomocą dowodów z dokumentów, w postaci odpowiednich rachunków oraz faktur VAT, jakie niezbędne wydatki związane z kontynuowaniem leczenia oraz rehabilitacji poniosła w celu powrotu do pełnej sprawności psycho - fizycznej, co skutkowało ich uwzględnieniem. Zdaniem Sądu wydatki te były związane z doznany przez powódkę rozstrojem zdrowia, a ponadto były konieczne i celowe.

Sąd za uzasadnione uznał też żądanie powódki zasądzenia skapitalizowanej renty wyrównawczej za okres od 1 kwietnia 2011 r., do dnia 30 czerwca 2011 r., w wysokości 3.098,82 złotych z ustawowymi odsetkami od 30 sierpnia 2011 r., to jest od dnia doręczenia pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty. Zasądzona renta odpowiada różnicy między zarobkami, jakie powódka mogłaby osiągać, gdyby nie doszło do uszkodzenia jej ciała. E. D. zatrudniona była na podstawie umowy na czas określony na okres trzech miesięcy od 3 stycznia 2011 r., do 31 marca 2011 r., i uzyskiwała wynagrodzenie w kwocie 1.386 złotych brutto, czyli minimalnego wynagrodzenia według danych Głównego Urzędu Statystycznego, to jest 1,032,94 złotych netto. Właściciel sklepu M. K. nie przedłużył umowy z powódką ze względu na jej stan zdrowia, który uległ zmianie na skutek wypadku z (...) r. Zdaniem Sądu należało zasądzić kwotę 3.098,82 złotych, skoro powódka została pozbawiona możliwości dalszego zatrudnienia u tego pracodawcy na okres dalszych trzech miesięcy i przez to doszło do zmniejszenia jej możliwości zarobkowych w tym czasie. Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 447 k.c. Sąd orzekł, jak w pkt III sentencji.

Z uwagi na to, że powódka na rozprawie, w dniu 10 grudnia 2013 r., złożyła oświadczenie o cofnięciu pozwu w zakresie żądania zasądzenia renty wyrównawczej z tytułu utraty zdolności do pracy zarobkowej w wysokości 1.032,94 złotych miesięcznie płatnej z góry do 10 - tego dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynwszy od 1 lipca 2011 r na podstawie art. 203 k.p.c., postępowanie w niniejszej sprawie podlegało umorzeniu w zakresie żądania renty wyrównawczej w kwocie 1.032,94 zł, o czym orzeczono w pkt IV sentencji.

Sąd oddalił w pozostałej części powództwo; to jest w części dotyczącej zasądzenia odsetek ustawowych od zadośćuczynienia w okresach wskazanych przez powódkę, gdyż uznał, że okoliczności te oceniane są na podstawie stanu istniejącego w dacie orzekania, a roszczenie staje się wymagalne z dniem wyrokowania tą też datą powstaje obowiązek uiszczenia odsetek za opóźnienie. Sąd uznał także za nie udowodnione żądanie powódki w zakresie odszkodowania w kwocie 9.900 zł tytułem kosztów opieki nad powódką sprawowanej przez matkę po wyjściu powódki ze szpitala. Mimo, że nie budził wątpliwości Sądu pogląd w orzecznictwie, iż tytułem odszkodowania z art. 444 § 1 k.c. można zasądzić koszty opieki sprawowaną nad osobą poszkodowaną, to zdaniem Sądu powódka nie wykazała, aby jej matka była osobą pracującą zarobkowo i w celu podjęcia opieki nad powódką i jej synem, którzy doznali uszkodzenia ciała porzuciła pracę zarobkową i z tego powodu poniosła straty. Podkreślił Sąd, iż tylko w takim przypadku poszkodowanemu przysługuje prawo żądania odszkodowania z tego tytułu na podstawie art. 444 § 1 k.c. Zgodnie zaś z ogólną zasadą ciężaru dowodu określona w art. 6 k.c. powódka nie wykazała tej okoliczności. W ocenie Sądu powódka nie wykazała też, że opieka matki nad chorą córką i wnukiem stanowiła dla jej matki zajęcie ponad pomoc, jaka świadczą sobie osoby bliskie wspólnie ze sobą zamieszkujące w sytuacjach kryzysowych. Szczególnie, kiedy pomoc ta dotyczy rodziców i dzieci.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł, jak w pkt V sentencji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 100 k.p.c. W rozpoznawanej sprawie uznał Sąd, że powódka wygrała sprawę w przeważającej części i w związku z tym kosztami procesu obciążył pozwanego, pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu na podstawie art. 108 k.p.c., o czym orzeczono w pkt VI sentencji.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodziła się powódka, która zaskarżyła wyrok w części oddalającej powództwo o odsetki od kwoty 60.000 zł za okres od dnia 30 sierpnia 2011 roku do dnia 18 grudnia 2013 roku tj.za okres od doręczenia pozwu do dnia wyroku oraz o kwotę oraz o kwotę 9.900 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 sierpnia 2011 r. i wniosła o uchylenie wyroku w tej części i jego zmianę poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz swoją rzecz kwoty 17.993,42 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od kwoty 60.000 zł za okres od dnia 30.08.2011 r. do dnia 18 grudnia 2013 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 31 stycznia 2014 r. oraz kwoty 9.900 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 sierpnia 2011 roku tytułem kosztów opieki.

Ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi powódka zarzuciła naruszenie :

-art. 445 § 1 k.c. , art. 481 § 1 k.c. art. 455 k.c. w związku z art. 14 ust. 1 i ust 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. - o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz. U. 2013 r., poz. 392) poprzez błędną wykładnię tych przepisów, polegającą na przyjęciu, że odsetki od zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę przysługują powodowi dopiero od dnia wyroku, a ponadto że wspomniane odsetki należały się powodce dopiero i po dokonaniu ustaleń sądu co do trwałego uszczerbku powoda na zdrowiu,

-art. 444 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że roszczenie o zwrot kosztów opieki pełnionej przez matkę powódki nad powódką w okresie jego choroby nie jest zasadne ponieważ matka powódki nie pracowała w tym okresie zarobkowo i nie poniosła w związku z tym straty materialnej, zaś pomoc świadczyła jako osoba bliska obligowana do opieki nad chorą córką zamieszkującą wspólnie.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej

kosztów postępowania odwoławczego z uwzględnieniem kosztów zastępstwa

procesowego według norm przepisanych.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja jest bezzasadna, albowiem w ocenie sądu odwoławczego w okolicznościach badanej sprawy zaskarżone orzeczenie jest prawidłowe i zarzuty apelacji nie mogą odnieść oczekiwanego rezultatu.

Na wstępie jednak stwierdza Sąd Apelacyjny, że w treści zaskarżonego orzeczenia pojawiła się oczywista omyłka pisarska polegająca na tym, że sąd I instancji błędnie oznaczył imię powódki wpisując „ E.”, w sytuacji, gdy oczywistym jest, że należało wpisać prawidłowe imię powódki „ E.”. Z tych względów na podstawie art. 350 §1 i 3 k.p.c. należało omyłkę tę sprostować, o czym orzeczono w punkcie I wyroku.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. art. 445 § 1 k.c. , art. 481 § 1 k.c. art. 455 k.c. w związku z art. 14 ust. 1 i ust 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. - o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz. U. 2013 r., poz. 392) w zakresie, w jakim powódka skarży datę początkową odsetek od zasądzonego w punkcie I wyroku zadośćuczynienia, to sąd odwoławczy w okolicznościach badanej sprawy uznaje, że

decyzja sądu I instancji w tym zakresie jest prawidłowa. Sąd I instancji słusznie przyjął, iż pierwszym dniem naliczania odsetek od kwoty zadośćuczynienia jest dzień następujący po wydaniu wyroku, czyli 19 grudnia 2013r. , w tej konkretnej bowiem sprawie Sąd ustalił wysokość zadośćuczynienia na podstawie stanu faktycznego istniejącego w

dacie orzekania, zatem dopiero dzień wydania wyroku jest datą, w której kwota należnego zadośćuczynienia stała się wymagalna.

Wskazać trzeba, że dopiero w toku postępowania pierwszoinstancyjnego ustalony został stan powódki będący skutkiem obrażeń doznanych w wypadku. Stan ten, w ostatecznym rezultacie w zakresie stwierdzonego trwałego uszczerbku na zdrowiu różnił się od tego, który ustalił pozwany w postępowaniu likwidacyjnym. Przed procesem uszczerbek ten ustalono na 46%, podczas gdy w opinii sądowej biegli z instytutu medycznego ustalili ten uszczerbek na łączną wysokość 29% (opinia k. 232). W tej sytuacji orzekając o wysokości należnego powódce zadośćuczynienia sąd I instancji brał pod uwagę stan rzeczy istniejący w dacie orzekania- art. 316§1 k.p.c.

Podkreślić należy, że zadośćuczynienie pieniężne, o którym mowa w art. 445 § 1 k.c. jest świadczeniem jednorazowym, które stanowi rekompensatę należną poszkodowanemu za wszystkie cierpienia i następstwa wypadku, uwzględniając zarówno te cierpienia i niedogodności, których poszkodowany doznał w okresie od wypadku do dnia orzekania, jak i te, które mogą wystąpić w przyszłości. W okolicznościach badanej sprawy, biorąc także pod uwagę fakt, że powódka wystąpiła z powództwem 28 lipca 2011r, a po tym czasie przechodziła jeszcze zabiegi rehabilitacyjne, które miały wpływ na ostatecznie ustalony stan jej zdrowia oraz uwzględniając wysokość przyznanego jej zadośćuczynienia, które uwzględnia także ewentualne przyszłe dolegliwości, stwierdza Sąd Apelacyjny, że prawidłowa była decyzja sądu I instancji w zakresie ustalenia początkowej daty odsetek od zasądanego zadośćuczynienia.

Co do dochodzonej przez powódkę kwoty 9900 zł za opiekę sprawowaną przez matkę powódki, to rozstrzygnięcie sadu meriti w tym zakresie także jest prawidłowe.

W tym zakresie podkreślić należy, że z tytułu opieki powódka początkowo domagała się w pozwie (wniesionym 28 lipca 2011r) kwoty 1.705 zł podnosząc, że opieka świadczona była przez matkę powódki od momentu wyjścia powódki ze szpitala do zdjęcia gipsów. Na te okoliczności zeznawała też świadcząca tę opiekę matka powódki- T. D. (k. 167), która zeznała, że opiekę tę sprawowała od 6-29 października 2010r, a potem jedynie pomagała córce. Symptomatyczne jest, że żądanie odszkodowawcze z kwoty 1.705 zł do kwoty 9.900 zł rozszerzono dopiero w piśmie procesowym z dnia 11.10.2013r (k.240-246), domagając się zasądzenia dodatkowo z tytułu kosztów opieki kwoty 8.195 zł z odsetkami od dnia doręczenia tego pisma pozwanemu. Uzasadniając to żądanie powódka powołała się na treść opinii sądowej, która sporządzona została 16.09.2013r (k.205). Nie złożyła jednak żadnych dowodów na potwierdzenie tezy, że opieka ta rzeczywiście w rozszerzonym zakresie była świadczona, a przeczą temu wprost stwierdzenia zawarte w pozwie.

W tym zakresie podziela sąd odwoławczy stanowisko wyrażone przez Sąd I instancji. Wskazuje nadto, że z zeznań matki powódki i złożonego przez nią oświadczenia k. 105 wynika, że opiekę nad córką sprawowała od 6.10.2010r do 29.10.2010r, przy czym w okresie tym równolegle sprawowała opiekę nad wnukiem.

Dodać też należy, że apelująca nie zakwestionowała tych ustaleń Sądu I instancji, z których wynika, że w czasie, gdy miał miejsce wypadek komunikacyjny matka powódki zamieszkiwała z nią i nie pracowała zawodowo, a także nie utraciła w związku ze sprawowaniem opieki żadnych dochodów.

Wskazać należy, że podstawową zasadą prawa cywilnego jest ta, zgodnie z którą dłużnik zobowiązany jest do naprawienia szkody wyrządzonej z jego winy. Dlatego dla skutecznego dochodzenia odszkodowania wierzyciel musi m.in. wykazać, że poniósł szkodę (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.). Z ustalonego w toku postępowania stanu faktycznego wynika natomiast, że matka powódki, ani sama powódka nie poniosły żadnej straty w związku ze sprawowaną opieką, bowiem matka powódki nie była aktywna zawodowo w spornym okresie. Nie ma zatem podstaw do dochodzenia naprawienia szkody majątkowej, która to szkoda powinna zostać przez pozwanego skompensowana.

Dodatkowo też Sąd Apelacyjny podnosi, że w realiach badanej sprawy uznać trzeba, że pomoc świadczona powódce przez matkę nie wykraczała poza ramy pomocy, którą świadczyć sobie powinni w potrzebie członkowie normalnie funkcjonującej rodziny.

Z tych względów apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu, o czym na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono w punkcie II wyroku.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego wydano na podstawie art. 98 k.p.c., stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

D. Ryszał w. Kaźmierska A. Sołtyka